

Fóia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PEST'A

Ese in fie-care septemana odata, adeca dominec'a contienendu o cóla si diumotate.

11/23

Pretulu pentru Austria

pe Jul. — Dec. 4 fl. —

decemvre

pe Jan. — Dec. 8 fl. — cr.

1866.

Pentru Romania

pe Jul. — Dec. unu galbenu si diumotate.

Nr.

42.

Cancelari'a redactiunei

Strat'a morarilor Nr. 10.

unde sunt a se adresá manuscriptele si banii de prenumeratiune.

Epistolele nefrancate nu se primescu si opurile anonime nu se publica.

II

cursu

anualu.

PETREA CĂTIELEI.

(Dupa o poveste poporala.)

— Urmare. —

Dar' apoi, mei frate,
Grósnicu palosiu scóte,
Palosiu ascutítu,
Palosiu otravitu,
Si pe smeul-sfarma,
Capetele-i darma,
Darma capuri diece,
Diece paisprediece,
Si apoi le-asiédia,
Ca sè mi le védia
Smeulu celu mai mare,
Mai crudu si mai tare. —

X.

Si dupa isbènda
Petrea ér' la pènda
Langa podu se dá,
Se pune si stá. —

Petrea stá la pènda,
Sè faca isbènda,
Si mai dormitéza
Si-unu visu mai viséza,

Si se mai descépta
Si pe smeul-ascépta.
Si pre candu veghiéza,
Simte câ nechéza
Glasu de calu betranu,
Armasariu hainu;
Mai ascult'o léca
Si urechea-si pléca
La pamentu, si-o tine,
S'auda mai bine.
Si mai chiaru semtiesce,
Cumcâ tropotesce
Pasu de calu betranu,
Armasariu hainu.
Si curendu diaresce,
Cumcâ-i se ivesce
Celu mai grósnicu smeul,
Crudu, si cruntu si reu,
Susu pe-unu calu betranu,
Armasariu hainu,
Care candu pasiesce,
Codrulu clocotesce,
Si fuge ca ventulu,

Clatinandu pamentulu.
Dar' smeulu spetosu,
Naltu, si grasu, si grosu,
Are chiar ca unulu
Dóne-dieci si unulu
De capuri uríte,
Capete sburlite,
Ce te 'n spaimèntéza,
Si-ti insufla gróza,
Elu la podu soscesce,
Calu-i se opresce,
Elu lu-impinéza,
Dar' calulu nechéza,
Elu lu-mai strunesce,
Calulu se sucesce,
Sare 'n susu cu focu,
Si totu stá pe locu:
„De haramu!“ i dîce,
„Câ-ci dór' nu-e pe-aice
„Petrea celu vestitu,
„Voinicelu cumplitu!“
Petrea: „Ba-su aice
„Smeuletiu voinice!

„Câ-ci anume voiu,
 „Sê ve facu resboiu,
 „Sê ve 'nvingu pe toti,
 „Si sê-mi scapu de hoti :
 „Mandrele-mi hotara
 „Tiêra si popôra !
 „Êta câ pe doi,
 „Pe doi dintre voi,
 „I-am si nimicitu
 „Si i-am prapaditu ;
 „I-am facutu farîme,
 „Am facutu multîme
 „De hrana la câni,
 „Carne de pagani !
 „Vedi cum jacu acum
 „Gramadîte 'n drumu,
 „Capetele loru
 „Ale-amênduroru ?
 „Deci-mi mai remane,
 „Sê me batu cu tine,
 „Sê te biruescu,
 „Sê te nimicescu,
 „Si-ale vóstre tieri,
 „Si-ale vóstre mâri
 „Sê le cucerescu,
 „Sê le stapanescu ! —
 „Deci de me 'ntielegi,
 „Spune-mi ce-ti alegi ?
 „Spune-mi pe dreptate,
 „Vrei tu arma póte
 „Sê apuci in bratiu,
 „Ca sê mi te bati ?
 „Sêu póte cutedi
 „Sê te 'ncumetedî,
 „Pieptu la pieptu sê dâmu
 „Sê ne mesurâmu ?“
 Smeulu : „Ce-mi vorbesci ?
 „Ce nu te gândesci,
 „Câ ai de facutu
 „C'unu craiu prefacutu,
 „Craiu lu celu mai mare
 „De pe-Uscatu si Mare ?
 „Câ-ci cu bratiulu meu
 „Sum in stare eu,
 „Sê batu in resboiu
 „Nu pitici ca voi,
 „Nu pe tatalu teu,
 „Ci pe Dumnedieu !
 „Si-apoi tu Petrica,
 „Umbra de nimica
 „Sê te lupti cu mine ?
 „Sermane de tine !
 „Dara hai ! sê vedi !
 „Sê te 'ncredintiezî,
 „Ce visu neferice

„Mi te-aduse-aice!“
 Êta-i câ se 'nsfaca,
 Êta-i câ se 'ncarca,
 Si mi se ciocnescu,
 Si mi se pocnescu,
 Si mi se sucescu,
 Si mi se muncescu,
 Si luptandu asuda,
 De sudori se uda,
 Si se ostanescu,
 Si se hodinescu,
 Pana se usuca,
 Si-apoi ér' s'apuca.
 Se lupt'amêndoi
 Lupta de resboiu,
 Cátu de gróz'a loru,
 Crést'a muntiloru
 Greu se 'nfricosiéza,
 Si se clatinéza !
Dara vai, si-amaru,
Lupt'a-e insedaru;
Ca-ci se lupta 'n parte,
Lupta grea de mórte !
 Astfeliu cum se póta
 In lungisiu si 'n róta,
 Vêrsa rîu de sange,
 Nu se potu invinge.
 Êta smeulu cruðu
 Scóte-unu glasu zeludu,
 Care-afundu patrunde
 Vâile afunde.
Inse vai, si-amaru !
Lupt'a-e insedaru,
Ca-ci se lupta 'n parte
Lupta grea de mórte !
 Lupt'a loru duréza
 Pana ce 'ndiuaza,
 Si de-acolo éra
 Pana catra séra.
 Petrea chipzuesce,
 Si se soçotesce,
 Cêrca feliu si fórna,
 Pe smeu sê-lu adórma,
 Si sê mi-lu dobóre,
 Sê nu se mai scóle ;
Inse vai, si-amaru !
Lupt'a-e insedaru,
Ca-ci se lupta 'n parte
Lupta grea de mórte !
 Deci se ostanescu,
 Si se hodinescu
 Si-aprópe de ei
 Susu pe-unu cracu de teiu,
 Susu pe-unu teiu ciuntitu,
 De fortuni lovitu,

Êta câ sosescu,
 Êta se ivesce,
 Paserea urita
 Si nenorocita,
 Unu corbu falfaindu,
 Si-astfeliu croncanindu :
 „Smeuletiu cumplitu,
 „Smeu nebiruitu !
 „Pórta-te si 'nvinge,
 „Pórta-te si-lu frange
 „Pe Petrea celu micu,
 „Petrea celu voinicu !
 „Ca s'avemu de mésa
 „Carnea lui si ósa !“
 Petrea : „Corbu uritu,
 „Corbu nesocotitu !
 „Ce folosu i-avé
 „Tu din carnea mea ?
 „Câ-ci chiaru intr'o dî
 „Tót'o vei gatî,
 „De te-i aduná
 „Tu si cas'a ta.
 „Móie-ti tu, mai bine,
 „Penele pe tine,
 „Si sbóra curendu,
 „Sbóra croncanindu,
 „La ciungulu stejaru
 „De langa hotaru,
 „Unde vei aflá,
 „Si-ti se v'aretá :
 „Claditura mare
 „De crengi ardietóre,
 „De erbi vescedîte,
 „Erburi putredîte ;
 „Ér' din diosu de ea
 „Tu vei mai aflá :
 „Doi voinici pieptosi,
 „Doi voinici frumosi,
 „Fratîori ai mei,
 „Sub tufa de teiu :
 „Tu sê croncanesci,
 „Si sê mi-i stropesci
 „Cu apa din rîu,
 „Apa din perîu !
 „Ei se voru sculá,
 „Focu la lemne-oru dá,
 „Si-mi voru luminá,
 „Sê me potu luptá,
 „Sê potu sdrumicá
 „Pe cumplitulu smeu,
 „Eu cu bratiulu meu ! . . .
 „Si-astfeliu vei avé,
 „Tu si cas'a ta,
 „Hrana de prisosu
 „Trupulu lui celu grosu.“

Éta corbulu mieu
 Catra celu pareu
 Sbóra,
 Se cobóra,
 Si se 'nrouréza,
 Si se departéza
 La ciungulu stejaru
 De peste hotaru.
 Afla pe cei doi
 Feciori de resboiu,
 Se rotesce 'n sboru,
 Si de-a supra loru
 Se scutur'odata,
 Si-i stropesce 'ndata,
 Si mi se 'nvîrtesce,
 Si 'n sboru totu cobesce.
 Fratii cum lu-vedu,
 Neci unu picu nu siedu,
 Ci se scóla 'n graba,
 Si dau focu la érba;
 Foculu o cuprinde,
 Marc focu s'aprinde,
 Si se 'naltia para
 Limpede si chiara.

Petrea cum diaresce
 Flacar'a ce cresce,
 Mi-si imbarbatéza
 Anim'a vitéza.

Catra smeu pasiesce,
 Si mi ti-lu smuncesce,
 Si de nou se prindu,
 De nou se cuprindu.

Grâncenu se râpescu,
 Ósele pocnescu,
 Dintii clantieescu
 Bratiele-si sdrobescu!

Inse vai, si-amaru!

Lupt'a-e insedaru,
Ca-ci se lupta 'n parte,
Lupta grea de mórte! —

Deci se svatuescu,
 Si mi se 'nvoescu,
 Sê-si ie câte-o arma,
 Ce 'ntr'o clipa darma
 Capete de smei,
 Balauri si lei.
 Si de fieru de critia
 I-si ieu, mòi baditia,
 Câte-unu busduganu,
 Busduganu avanu,
 Si mi se pocnescu,
 Si mi se cioenescu,
 Criti'a se sdrobescu,
 Fierulu se turtescu,
 Busduganele

Ca surcelele
 Mi se bucatiescu,
 Si se nimicescu,
Si totu vai, si-amaru!
Lupt'a-e insedaru,
Ca-ci se lupta 'n parte
Lupta grea de mórte!

Petrea mi s'opresce,
 Si putînu gândesce,
 Si-alu seu gându i spune,
 Cã pórtã cu sine
 Unu palosiu cumplitu
 Palosiu otravitu.

Deci putînu se pléca,
 Baga man'a 'n téca,
 Si-alu seu palosiu scóte
 Si spre smeu s'abate,
 Si mi-lu chipzuesce
 Si mi-lu nimeresce,
 Prin platosia rara,
 Dreptu pe subsuóra,
 Unde-e chiar din fire
 Pielea mai subtîre;

Smeulu greu recnesce
 Si se vîrcolesce,
 Si se otravesce
 Si de locu pleznesce! . . .

Petrea mi se 'ndóie,
 Capetele-i taie,
 Taie si le 'nsiara
 Pentru corbi si cióra;
 De sange se spéla,
 Sioimulu si-lu insiéla,
 Si pe elu sarindu,
 Pléca chiuindu,
 Codri tresarindu
 Câmpii tremurandu.

XI.

Petrea cu mândria
 Plinu de bucuria,
 Vine, trece malulu
 Trece si hotarulu.
 La ciungulu stejaru
 De lângã hotaru,
 Fratii-lu vedu, se scóla,
 Dau la elu navala,
 Si-lu imbratiesiéza
 Si se 'nvoiosiéza.
 Petrea li zîmbesce,
 Si-astfelu li vorbesce:

„Fratîorii mei,
 „Tari si voinicii!
 „Ceriulu cu iubire
 „Mi-a facutu marire,

„Cã-ci am avutu parte,
 „Ca sê scapu de mórte,
 „Si sê 'nvingu din smei
 „Pe-ai loru crai tustrei,
 „Ca sê-mi castigu nume
 „Prin tieri si prin lume,
 „Dar' isbênd'a mea
 „In marirea sa,
 „Inca nu-e plinita
 „Prin lupt'a cumplita;
 „Cã-ci am de luptatu,
 „Cã-ci am sê me batu
 „Cu smeóicele,
 „Ca leóicele,
 „Cari sunt mai turbate,
 „Mai infricosiate.
 „Ele ceru hîtria,
 „Duhu si barbatia
 „De la ori si care
 „Fetu voinicu si tare,
 „Ce-ar vre sê le 'nsiele
 „In resboiu pe ele;
 „Cã-ci ele se facu,
 „Si mi se prefacu:
 „Candu in flori frumóse
 „Cu ceresci miróse,
 „Candu in pomi cu póme,
 „Ce-ti facu gustu si fóme,
 „Candu in chipuri rele,
 „Tricolici si stele,
 „Chipuri blastemate,
 „Chipuri necurate,
 „Ce cutrieréza,
 „Cu fiori si gróza
 „Noptile prin lume,
 „Ca sê totu sugrume
 „Pe toti cei ce cérca
 „Reu ca sê le faca;
 „Si déca 'ntâlnescu
 „Pe cari-i gonescu,
 „Trupulu li sagéta,
 „Mintea le-o imbéta,
 „Gur'a li-o sucescu,
 „Séu mi ti-i orbescu,
 „Séu mi ti-i slutiescu
 „Prin chipu nalucescu;
 „Cã-ci ele se muta
 „Intr'o stanca muta,
 „Langa carea trece
 „Riu de apa roce,
 „Si de bei din ea,
 „Unu picioru-ti iá,
 „Man'a si-unu picioru
 „In turbarea loru.“

(Urméza pe pagin'a 501.)

CROCEA DIN PESTERE.

(Novela originala.)

I.

Sórele ustenitu de servitiulu, ce facù natu-rei, se duse acum demultisioru la culcusi. Cam-pulu erá liniscitu; codrulu nu mai resună, musicantii sei cei sonori: paserile, cu clonturile asiediate sub aripióre dormiau ascunse in intunereculu frundiilor, dormiau si visau legenate de zefirii imbalsamati.

Erá nópte, pe capulu noptii o coróna azura infrumsetiata cu petri scumpe lucitórie — cu stelele. Ele licurau asié de pomposu, asié de fantasticu! Dar' unde-e pétr'a cea mai mare, regin'a? . . . unde a intardiatu? . . . de ce nu apare? . . . Asié-e, ea fiindu regina se destépta mai tardíu, a tramisu de astadata damele curtii sale, ca sê pregatésca ei carier'a falnica.

Asié erá orisontele de tacutu! Gandeai cá natur'a e mórtá, si stelele sunt nesce candelé pre colin'a mormentului ei. Ér borile line pareau cá-su suspine, ce-su create in sinulu mormentului.

Si nóptea acést'a erá in lun'a lui maiu.

Colo in valea cea incantatóre pre unu siesu micu se vede ceva intunecatu. Apropiindu-ne mai tare de acelu obiectu, vedemu, cá e o colibióra. Ea erá gatita din lemne de fagu, si acoperita cu frundiú. In aintea colibeii in departare de câti-va pasi ni apare unu gardu cerculariu. De o parte erá o strunga, in strunga unu ceva albu: erá unu cane. Cetitorii voru fi deducandu inca numai din aceste, cá acést'a ingraditura nu e alta, decátu o stana de oi, cu atátu mai vertosu, déca o spunemu, cá in lontru dormiá in pace turmuli'ta. De laturile gurei colibiórei se inaltiau propte, pre propte cuie de lemn, in cuie olcele, in olcele lapte si alte cele. Foculu din vetrutia nu mai ardea cu para. Jarii pe rendu pe rendu se prefaceau in cenusia, nime nu se mai incaldiá la ei, numai nesce fiintie neveduite: angerii. De siguru pecurariulu pauséza in coliba pe braciulu lui Morfeu . . .

In clip'a acést'a canele se trediesce, intra in coliba, iesie afara neliniscitu, cauta in laturi, incungiura stan'a, fuge de-alungulu siesului, éra-si se întorce si incepe a ciauá, a strigá cumplitu. Ce stramutare? . . . ce taina? . . . a turbatu séu ce-e cu elu? O, nu! canele e credintiosu si cercá dupa stapanulu seu; nu-lu gasi, a disparutu, a retacitu, cine scie in catro. Unde a potutu merge? acum cand s'apropia mediulu noptii! In catro s'a perdutu? Acum de diece

ani sierbesce ca pecurariu, si a fostu celu mai bunu, celu mai zelosu, a cautatu catra turm'a sa ca catra tesaurulu seu celu mai pretiuitu, nu s'a miscatu de langa ea neci pe-unu momentu, cand lipsiá o melusiea, nu erá odihnitupana nu o aflá, cine numai l'a cunoscutu, lu tienea de fetiorulu celu mai harnicu: si acum parasí tóte si disparú, ca si cum l'ar fi rapitu cineva. A calcatu dóra in urma rea, si lu pórtá ceva spiritu necuratu? A audítu ceva féra rapitóre si s'a dusu ca sê-i oprésca invasiunea? Ni-arsci spune colib'a, dar ea nu póte vorbí, ni-arú spune-o stelele, dar nu pricepemu sióptirile lor misterióse.

Asié e natur'a de pacinica! Asié-su codri de amortiti! . . .

Dar ce s'audé? ce glasuri misterióse cutéza sê intrerumpa acestu festinu tainicu? Ventulu nu siuera, riulu nu mugesce, ceriulu e linistitu, ór'a nalucósainca n'a sunatu; de unde dara acelu resunu atátu de nalucosu si totusi asié de atragatoriu? . . .

Colo departe . . . departe . . . preste celu dealu, preste cea dumbrava, preste celu torinte rapede la póla unei borisci lang'unu porsioru de fenu in apropierea unoru lucasiei desi ni se presenta o aparintia, o fantóma. Cine-e óre? Nu vr'unu stavariu se puse acolo, ca se atipeze pucintelu? Nu cá-ci stavariulu n'ar scí dá asié tonuri dulci. Nu-e vr'unu fiu alu codrului? Nu, cá-ci elu n'ar cutediá sê faca sunete, cá-ci nu departe de aci se intinde unu satusioriu abiá de 70 de case . . . Éta lun'a! Disculu seu celu de argintu, audindu tristele glasuri asié pare a se aredicá de incetu din umbr'a muntiloru, asié pasiesce de linisioru, cu asié uimire si surprindere casi unu omu catra ceva procesiune funebrala. Ea intielege totu, in aintea ei nu-e secretu, cá-ci éta cum i se implú de lacrimi de sange tóta faci'a.

Sê ne mai uitámu la aparinti'a de langa porsioru; acuma o vomu cunósce cá-ci privirea cea gelnica a luneii pare cá-e restrinsa numai la ea . . . Asié-e e pecurariulu, care a lasatu colib'a. Elu díce in flueru. Cine n'a audítu inca resunandu tulniculu in mani la unu fetioru dragostosu in serile cele calduróse de véra; cine n'a audítu doine angeresci curgandu pre budiele rosate ale romancei cei frumóse, care siede langa focu la o coliba destinata pentru padírea cucurudiului, in mani invertindu fustiulu cu ghibacia, éra in ochi contienendu unu focu ddiescu, unu focu, ale carui radie strabatu in departare, asteptandu pre cineva; — cu unu cuventu cine n'a fostu intr'o nópte in tiarinile

Istori'a artei.

(Urmare.)

satoru romane, acel'a nici ideia n'are despre misticitatea sunetelor, despre armoni'a cea melancolica si indulcitóre a fluierului pecurariului, ce siede langa porsioru.

Fluerasiulu seu e de socu, de unu lemnu simplu; e unu ce bagatelu; si cine-ar cugetá, cá pecurariulu in acel'a sê-si tórne sufletulu, cine-ar cugetá, cá tóta vibrarea doinei sale contine unu suspinu, o dorere, o clipa desperata. Florile lacreméza, paserile gemu, ceriulu se inóra. Florile n'aru lacremá, paserile n'ar geme, ce-

Stilulu acesta este atât'a de caracteristicu, in câtu cei vechi l'au numitu tuscanianu séu toscanu. Strabon lu-compara cu stilulu egipteanu si cu stilulu grecu din cea mai mare vechime; ritorulu Cintilian dîce, cá operile lui Egezas si ale lui Calon sunt mai putînu tiapene si mai putînu aspre decátu statuele toscane.

Cele mai vechi medalii din Grecia Mare

Chili'a lui Schiller in Weimar. (Vedi pagina 500.)

riulu nu si-ar ascunde lampele, daca pecurariulu n'ar dice 'n fluieru asié cu doiu, asié gelnicu.

Acum a incetatu, e linistitu, astépta pre cineva; aude ceva susuratura, pre faci'a lui apare o recreare, o inseninare. Asculata cu atentiune; si resuflarea si-o inéca, se scóla in pitióre; dar preste pucinu lu vedemu éراسi cadiendu fara poteri pre locul de mai inainte, éra-e palidu ca frundi'a tómn'a, éra-e desperatu.

(Va urmá.)

Dionisiu Coriolanu.

séu din provinciile inferióre ale Italiei, dau o idee multu mai lamurita despre stilulu acesta, de câtu despre stilulu celoru d'antáiu tempuri ale artei grece séu alu scólei dedaliane care a servitu de tipu.

Alu doile stilu etruscu este acela alu periodului, care se intinde intre anii 992 si 509 ante Crist. Artistii etrusci se perfectiunase; ei nu procedase ca Grecii prin preferinti'a figuriloru inelitate, ci se dase cu totulu la desemnulu nudului. Stilulu acesta se perfectiunéza

mai cu s ma in epoc'a, candu Etruria este in raportu cu Romanii si candu artistii etrusci mergu s  lucreze la Roma.

Cu t te c  stilulu alu doile a produsu figure frum se, inse caracterele lui cele principale sunt: atitudinile si miscamintele fortiate, cautarea teribilului in unele figure; se mai distinge prin o indicare simt bila si justa a articulatiunilor si muschiloru. Pentru a obt ne forti'a espresiunei pe care o urmareau mereu, artistii etrusci dadeau figureloru cele mai proprii miscaminte d'a produce efecte violinte; contractau muschii obrazului si ai membrorulu f rte multu; alegeau formele cele mai accentuate. Stilulu acesta este indestulu de vigorusu intiparitu in Mercurulu barbosu din Capitulu si in faim s'a p tra sapata, care representa pe Tideu, unulu din cei s apte capi tramisi contra Tebei, figura f rte insemnata pentru sentimentulu esageratu, dar energicu si petrundietoriu alu anatomiei. Petrile gravate ale Etrusciloru, la ant ia vedere, paru a da o desmint re celoru exprimate pana aci, c -ci se observa in ele contururi moi si rotunde, ceea ce lipsesce in figurele de marmura s u de bronzu. Dar ac sta particularitate resulta din put n'a dibac ia a etrusciloru de-a manui *turetulu*, cu care se serviau la rotundirea acestoru petri. Inse, in petrile gravate precum si in celelalte opere ale artei etrusce, vedemu acea vig re de espresiune si acelu sentimentu de anatomia, cari sunt principalulu caracteru alu stilulu alu doilea alu artei etrusce. Acestu caracteru de stilu alu vechiloru artisti etrusci se vede inca si in operile celui mai gloriosu din descendintii loru, Mihail-Angel, si la c ti-va artisti toscani, precum Daniilu de Voltere, Petru de Cortone, etc.

Am spusu ceea ce er  artea Etrusciloru, inainte de-a cun sce ei operile artistiloru greci. Ajungemu acum la periodulu alu treilea dintre anii 504 si 265 ante Crist. — Coloniile grecesci dupa ce au cuprinsu partea inferi ra a Italiei si diversele locuri din lungulu Adriaticei, au fundatu cet ti poterice in cari artele s'au cultivatu si au progresatu mai multu de c tu chiaru in Grecia. Gustulu loru apoi se respand  la pop rale vecine si petrunse pana la Etruscii, cari se aflau in Campania. Acestia vediura c  Grecii le erau maestri si i luara pentru modelu. Ac sta a treia epoca incepe catra tempulu candu Grecii navaliau cu artele loru in Roma; ea cuprinde secolulu lui Fidias si finea etrusciloru ca natiune. Secolulu lui Fidias p te fi luat ca renascerea artei in anticitate. Revolu tiunea operata de acestu mare geni  se intinse

departe. Etruscii cari intrecuse multu tempu pe Greci, remase in urma de totu.

Detorimu Etrusciloru inventiunea ordinulu de arhitectura chiamatu *toscantu*. Si pictur'a a infloritu la densii; dar tempulu nu ni-a lasatu alte tablouri etrusce de c tu cele aflate in mormintele Tarcinie, una din principalele cet ti ale Etruriei; ei colorau unele statue si basele-reliefuri dupa urnele sepulbrale.

Este greu a distinge etrusculu de greculu anticu, din caus'a analogiei de stilu si sujete intre aceste d ua pop ra si mai cu s ma din cauza c  locurile, unde monumintele au fostu aflate, au fostu locuite candu de Greci candu de Etruscii. Cu t te acestea  re-cari nuantie delicate permitu a stabili o destingere. Nisce date indestulu de sigure potu asemenea s  inpedece confundarea productelor artei etrusce cu ale artei egiptene.

Cu t te c  operile egiptene, etrusce si grecesci antice, se as menu prin asprimea formei care le este comuna, recun cemu inse usioru operile egiptene dupa caracterele ieroglifice cu cari sunt insocite mai tot-d'a-una, dupa configurarea si atributele pers neloru; Etruscii neci odata n'au facutu figurele inchise intr'unu tocu s u cu capete de animalu. Etruscii dadeau aripi mai la t te divinit tile, intrebuintiau at tu de desu acestu atributu in c tu faceau aripi chiar si la caruri si cai pentru a indica velocitatea loru. Etruscii mai armau divinit tile loru principale cu fulgere. Dar in generalu atributele dieiloru loru sunt totu ca ale Romaniloru, cari le-au luat de la densii. Asi  Vulcanulu etruscu t ne unu ciocanu si unu clesce; Hercule o maciuca; Marte o casea si o spada. Etruscii mai faceau din huma arsa s u din metalu, animale, himere, patrup de inaripate, dar carii se potu cun sce usioru dupa imperfectiunea fapturei.

La unu mare numeru din productiunile loru, alaturi cu figurele dieiloru, si eroiloru le scriau si numele, ceea ce grecii faceau f rte rar. Candu monumintele au o inscriptiune, form'a figureloru alfabetice si mersulu loru de la dr pt'a la stang'a nu mai lasa locu indoielei. Acesta este unu semnu dupa care se distingu vasele adeverate etrusce de vasele grecesci, cu cari au fostu confundate multu tempu. Mai multe din figurele etrusce sunt acoperite de draperii strinse, cu mici cute paralele cadiendu dreptu d'a lungulu trupului. Unii anticari au vrutu s  faca din ac sta unu semnu distinctivu alu artei etrusce; este o er re, c -ci multe din figurele grecesci au asemenea draperie, ceea ce

se vede mai cu séma in tóte operile vechiei scóle din Egina.

Popórele vecine, limitrofe Etrusciloru, s'au distinsu asemenea prin cultur'a arteloru. Nu ni-a remasu din artea Samnitiloru si Volsciloru alte monuminte de câtu nisce medalii. Se scie inse câ Samniti iubeau lusulu; câ erau, de si resbelici, dati multu la placeri; câ Tarcin celu Vechiu adusesse din tiér'a Volsciloru unu artistu celebru, a nume Turianu, care i-a facutu din huma arsa o statua, a lui Jupiter. Pe o fórté vechie medalie de la Ausu, cetatea Volsciloru, asta-di Teracina, se vede unu capu fórté frumosu alu Palasei.

Câtu pentru Campaniani, ni-a remasu o multíme din operile loru, mai cu séma medalii si acele vase gingasie pe cari le-au numitu vase etrusce.

Campania, din cea mai mare anticitate, a fostu cuprinsa sub numele de Etruria. Cu tóte acestea Campaniani au fostu independinti. Venindu coloniile grecesci, acestea formara stabiliminte si introduse artele loru, precum se probéza din medaliiile grecesci aflate la Neapole, Cume si Nola. (Va urmá.)

Gr. H. Grandea.

Cum scriemu asta-di ?

V.

Strainismulu a eserciatu in Romania totu d'auna o influintia mai esprimata, mai durabila, atátu in viéti'a de tóte dílele, câtu si in limba. Epóc'a slavismului, a grecismului sub fanarioti, si mani'a galicismului in presinte, sunt probe necontestabile.

In fia-care din aceste epóce s'au filtratu, potu díce, au navalitu in limba fórté multe eleminte straine. In acestu raportu romanii de la Dunare nu se potu asemená cu cei din Austria. Acestia nu numai influintiati moralicesce, dar' coplesiti formalu d'atâte eleminte straine si totu odata ostile, si in cursu d'atátia seculi, au resistatu neintreruptu cu o potere admirabila la ori-ce amalgamisare si mai vertosu in limba. Cei din Romania nu au fostu neci odata espusi la o astu-felu de influintia violanta si continua, si totusi s'au alteratu mai multu, si in particularu ce se atinge de limba.

Cele d'antâiu dóue epóce au trecut. Am dísu, si me tienu de presinte.

Limb'a in Romania a fostu si este multu mai amestecata cu eleminte straine decâtu in Austria. De elemintele turcesci, muscalesci,

bulgaresci si chiaru tataresci, nu voiu sê vorbescu aici, d'o parte pentru câ nu am cunoscinti'a necesaria a acestoru limbi, d'alta pentru câ aceste maracini le-au esilatu in cea mai mare parte din scriere si se vede anevointi'a espresa si universalá d'ale esilá cu totul. Voiu a vorbí in scurtu numai de mani'a galicismului, care s'a infiltratu cu atáta furia in sangele si medu'a romaniloru d'ací.

Ei imputa romaniloru din Austria, precum am aretatu mai susu, câ latiniséza. M'am nevoitu de-unu tempu incóce de am culesu cuvintele latine, de care se servescu ei in scriere, si care in Romania séu nu sunt usate de locu, séu numai de unii, si arare ori, séu nu le precepu toti, — si abié am potutu aflá vr'o câte-va, precum s'a vediutu, pentru câ tote ale lalte, cari nu le-am produsu le affi si la unii si la altii. Dar' sê vedemu acuma, câte cuvinte francesci indópa cei din Romania in scrierile loru, cari in Austria nu le pricepe nime, fara numai cei ce sciu francesce.

Sê nu cugete cineva, câ cuvintele cari le voiu produce mai la vale, usate de comunu in Romania, le-am cautatu cu lumin'a, precum am cam facutu, trebue s'o marturisescu, la cei din Austria, nu, sê nu cugete neci aceea, câ dóra le-am adunatu de prin câte carti tóte de nu sciu candu, nu; le-am scosu din diuarulu „Romanulu“ din estu anu, carele altu-felu este unulu din cele mai moderate in acestu raportu, precum si din scriitori de renume. Dar neci aceea sê nu cugete cineva, câ numai acestea aru fi si nu mai multe. Déca asiu vré a le insirá tóte apoi asiu face unu dictiunaru grosioru.

Éta-le asié cum le-am notatu fára alfabetu: decedatu (mortu, repausatu) simultanu, spontanu, desmiuni, traversá, incuietudine, receptiune, abordá, transiá, pervertitu, clamore, emotioná, detractoru, esasperá, agravá, degagiá, instigatoru, tacitu, condescendentia, stupefactiune, vagabundagiu, saltimbancu, eminente, impenetrabilu, propice, abolire, faschinatu, imperturbabilu, calmu, espulsu, demarsiá, mepri-sá, mepriabilu, semá, sondá, comprimá, demi-internu, versatilu, pestiferutu, insipidu, esclusiasmu, primordialu, reglementu, latitudine, parvení, travaliu, orgoliu, obstaculu, veridictu, neantu, vicisitudini, dilapidá, opresu, facilu, in-erinte, repercutá, comportá, definde, definsu, abandoná, indrituí, invalidá, desidinte, tetru, grilagiu, delatrá, imprenabilu, fermu, incoloru, peligrinatiune, deferintia, adesiune, perspicaciu, cadrilateru, probu, probitate, fraude, curtagiu, sermonu, verva, impostura, costume (datina,

moravu), meconosce, etal'a, reprosiu, bransia, limite, comparitiune (infaciare), doleantia, dritu, tediosu, achitá, deceptiune, germe, germiná s. a. s. a. Sê mai adaugu la acestea si nisce forme si cuvinte ca salutare, vré sê dica salutaru, prejudiciabilu (prejudiciosu), iritantu, serviabilitate, matematicamente, sinceramente, ordinarmente, evidentemente, triumfalmente, si alte cuvinte fara *minte*.

Déca întrebâmu pe cei mai multi din Romania, câ ce cuvinte sunt acestea, ei, se întielege, dîcu câ sunt francesci, pe candu ele in ultim'a analiza sunt curatu latinesci.

Cine latiniséza dar' limb'a? Respunsulu l'a cetitu fia-care! Déca si romanii din Austria aru calcá acésta cale, ce s'ar' alege óre peste pucinu tempu de limb'a romana? Ce s'ar' alege de poporu, caruia scrierile invetiatiiloru sei totu atátu i-aru folosí, câtu i folosescu acum cele francesci? Amaru de capulu nostru! atunci toti scriitorii aru trebuí infundati in cas'a nebuniloru, séu pusi sê faca mai bine caramidi.

Am sê facu o observatiune, si numai observatiune, nu esceptiune.

Romaniei de peste Milcovu séu Moldovei, nu i se potu incarcá in aceea mesura peccatele in care a cadutu Romania din cóce de Milcovu. Scrierile Moldoveniloru nu sunt indopate cu atátia galicismi.

La romani existe in genere o neglióba sanitate. Totu insulu care scie vre-o limba si mai alesu din cele romanice, se nevoesce a-si aretá sciinti'a in a indopá si limb'a romana cu cuvinte si spresiuni din limb'a ce o scie. In Austria domina in gradu micu acésta nebunía. Caus'a póte fi, câ ací se ocupa mai pucini cu aceste limbe. Altu-felu mai toti scriitorii sciu si câte una, dóua din limbele romanice pré bine, dar numai arare-ori se servescu fara necesitate de cuvinte si spresiuni din aceste limbe.

In Romania acésta nebunía a ajunsu la unu gradu gretiosu, nesuferitu, si in locu d'a se micsiorá, merge crescandu. Au scapatu abié in grecía, turcía, muscalía, si acum se inéca in roruanismu.

Trebue sê recunosca altu-felu ori-cine, câ cei din Romania sunt pan' acum superiori in stilu. Stilulu loru este usioru, curgatoru, armoniosu, in floritu, si de multe-ori chiar' flosculatu. Are unu profumu dulce, orientalu, dar' si o parte buna din lenea si sfemeiarea orientala. Fluiditatea, armoni'a si florile la Romanii din Austria pana acum sunt in pucina mesura. Flori neci se nu-si adune mai multe. Flosculii sê-i incungiure cu totulu, cari in stilu neci nu

sunt alta decátu flori frumose colorite, dar' cu unu mirosu mesticu.

Profumu, lene si sfemeiare orientala eu celu pucinu nu potu aflá in stilulu romaniloru din Austria. Stilulu loru este mai greoiu, mai seriosu si de unu timbru mai aspru. —

Aici se manifesta influinti'a limbelor straine. Elu posiede inse d'alta parte o barbatia, o gravitate, care n'o au cei din Romania, si care romanii din Austria o datoiescu studiulu limbbei latine, si in parte pamentulu pe care locuiescu, naturei imposable care i incungiura.

Stilulu Moldoveniloru convine mai multu cu alu celoru din Austria, si in specialu cu alu Ardeleniloru. Ei au inse din toate ce au Romanii din cóce de Milcovu, dar' in mesura mai mica.

Celu ce va sci contopí in scrierile sale din toate aceste varie calitati, si pe langa maestria va adauge si geniulu, pe fruntea aceluia a pusu d-dieu amendóue manile.

Radu Nasturelu.

Chili'a lui Schiller in Weimar.

(Cu ilustratiune.)

In chili'a asta a locuitu Schiller.

Éca inaintea nóstra mész'a de scrisu, langa care marele poetu a petrecutu multe nopti cu mus'a sa.

Langa mésa la parete stá miculu patu, in carele se repausá dupa ustenelele sale spirituale.

De-a stang'a e unu fortepianu vechiu, la care Schiller fantasá atátu de a dese ori, — cu care mai tardiu renumitul Liszt incantá pe ascultatorii sei.

Langa mésa e proptitu unu gitaru, cu care muiera lui Schiller crease multe óre placute barbatulu seu; câ-ci femeia iubitoare scia bine câtu de tare i placea lui cantarea ei. Candu femeia cantá, totdeauna se ivira in chilia si prunciiloru, carii se suira pe Schiller.

Langa patu e mesuti'a de spelatu cu iéga vêneta; acolo stá si paharelulu din care avea datina a bé chocolade, ca sê nu adórma de tempuriu.

Capetien'a lui tornata din gipsu se vede intr'unu sicriu de iéga.

„Aice a locuitu Schiller.“ Asta e scrisa pe casuti'a din Weimar. Dar cas'a acésta se va ruina nu peste multu si va perí.

„Aice locuiesce Schiller.“ Asta e scrisa cu litere de flacara in anim'a natiunii germane, si asta nu va perí pana ce va existe unu germanu.

PETREA CAVIELEI.

(Urmare de pe pagin'a 495.)

„Deci ca sê le potu
 „Nimici de totu,
 „Voiu sê me pornescu,
 „Ca sê le gasescu,
 „Si-oiu sê iscodescu,
 „Unde locuescu;
 „Ca sê sciu curendu,
 „Ce voru fi vorbindu,
 „Si cum voru cercá,
 „A se resbună
 „Pentru-ai loru barbati,
 „Ucisi de-alu mieu bratiu . . .
 „Ér' voi fratii miei,
 „Fratii pré voinicei,
 „Remaneti aci,
 „Pana voiu veni!

Petrea mari éca!
 Hainele-si desbraca,
 Si din omu se face
 Pasere ghibace,
 Ce sbóra si tace,
 Si mi s'avêntéza
 Si se departéza. —

XII.

Spune-mi Musa santa,
 Spune-mi, si-mi cuventa
 Despre voinicelu!
 Unde merge elu?

Petrea sbóra, trece
 Riulu latu si rece
 Peste campi si munti,
 Peste munti carunti,
 Si totu cercetéza,
 Si totu naintéza,
 Pana nimeresce,
 Pana ce gasesce
 Curtile de smei,
 Selbateci si rei.
 Si de-a supra loru
 Se lasa din sboru,
 Pe-unu vârflu ramurosu
 De stejaru umbrosu,
 Si-acolé remane
 Nóptea pana vine,
 Nóptea 'ntunecósa,
 Umbrele hídóse.
 Si din codru sbóra,
 Si mi se cobóra,
 Si se furisiéza,
 Si 'ncetu mi s'asiéza
 La ferést'a 'ntâiu
 A curtii de smei.

Si cum stâ s'asculte,
 Hei! semtiesce multe
 Plangeri sgomotóse
 Vaete doióse:

O smeóica grósa
 Nalta, si spetósa,
 Striga si recnesce,
 Si-astfeliu se bocescce:

„Sarac'a de mine!
 „O! de-asíu sci eu cine
 „Este Petrea care,
 „Fara de crutiare,
 „Sociulu mi-a rapítu,
 „Si l'a nimicitu:
 „M'asiu pface, dieu!
 „Pe noroculu mieu!
 „Intr'o apa lina,
 „Apa de fantana,
 „Si 'ntr'o di cu sóre,
 „Santa di-ardietóre
 „Ti-'lu asiú urmari,
 „Si-'lu asiú amagi,
 „Si elu m'ar vedé,
 „Si din mine-ar bé,
 „Si-'lu asiú otravi,
 „Si-'lu asiú nimici!“

Petrea 'necetisioru
 Se redica 'n sboru,
 Si pe nesciute,
 Ér' se pune iute
 La cea urmatóre
 Ferésta cu zare;
 Si de nou semtiesce,
 Cum cá se bocescce
 Alta nalucire
 Grósnica de fire:

„Serman'a de mine
 „O! de-asíu sci eu cine
 „Este Petrea, care,
 „Fara de crutiare,
 „Sociulu mi-a rapítu
 „Si l'a nimicitu:
 „M'asiu pface, dieu!
 „Pe susfletulu mieu!
 „Intr'unu peru domnescu,
 „Peru imperatescu,
 „Cu pere gustóse,
 „Pere pré frumóse,
 „Soiu pré scumpu de póme,
 „Ce facu gustu si fóme,
 „Si 'ndať ar gustá
 „Si s'aru veniná,
 „Si-'lu asiú pedepsí,
 „Ca-ci 'lu-asíu omori!“

Petrea 'ntâiu asculta,

Si-apoi ér' se muta
 Catra cea mai mare
 Ferésta cu zare.
 Si-acolé s'aude
 Glasu de plangeri crude,
 Glasu ca celu de tauru,
 Glasu ca de balauru
 Alu smeóicei, care
 Este cea mai mare
 Dintre cele trei,
 Trei socii de smei:

„Sarac'a de mine!
 „O! de-asíu sci eu cine
 „Este Petrea, care,
 „Fara de crutiare,
 „Sociulu mi-a rapítu
 „Si l'a nimicitu:
 „M'asiu pface, dieu!
 „Pe susfletulu mieu!
 „Face-m'asiu pe locu
 „Intr'unu chipu de focu,
 „Si-lu asiú urmari,
 „Si-'lu asiú intalni,
 „Si-'lu asiú prigoni,
 „Si-lu asiú potopi!
 „Si de gón'a mea,
 „N'ar puté scapá;
 „Ca-ci me joru, oa nime
 „Allu 'n omenime
 „Nu i-ar ajutá
 „Cu puterea sa,
 „De catu celu mai mare
 „Mesceru de sub sóre,
 „Mescerulu Stanelu,
 „Mesceru de otielu!“

Astfeliu díce ea
 In turbarea sa;
 Éra Petrea 'n taina
 Vorbele-si însémna,
 Si-apoi s'avêntéza,
 Si se departéza. —

XIII.

Petrea 'n diori de di
 Éta-'lu câ-e aci,
 La ciungulu stejaru
 De langa hotaru.
 Fratii ce-'lu ascépta,
 Câtra elu se 'ndrépta
 Si-'lu intempinéza,
 Si 'lu imbratísieza.

Petrea: „multu iubiti,
 „Fratiori doriti!
 „Spunu-ve, sê sciti,
 „Sê ve linisciti,

„Câ-ci ce am cautatu,
 „Asta-di este-aflatu!
 „Si 'ncea adi, séu mane,
 „Mane, séu poi-mane
 „Lupte voiu avé,
 „Cari le veti vedé,
 „Veti vedé si voi,
 „Ce feliu de resboiu,
 „Crudele smeóice,
 „Animi de sierpóice,
 „Pórta cu hîtría
 „Intr'a loru mânía.
 „Deci sê mai vorbimu,
 „Sê ne svatuimu,
 „Câ-ci eu voiu plecá
 „Ér din tíer'a mea.“

Astfeliu li vorbesce,
 Dar' nu li vestesce,
 Cum se voru luptá,
 Fi-va lupta grea,
 Séu o jucaría?
 Cum are sê fia? . . .

Si pre cându toti trei
 Fratii voinicei,
 Ambla si vorbescu,
 Si se svatuescu,
 Arsítia, caldura,
 Li usuca gura,
 Grea sudóre-i prinde,
 Sete grea-i cuprinde,
 Si n'au ce sê 'ncepa,
 Câ-ci n'au picu de apa.
 Dar' sê vedi de-o data,
 Frate, li s'aréta
 Loru-si de 'ndemana
 Apa de fantana,
 Si-ai lui Petrea frati
 Arsi, insetosiati,
 Cum fantan'a vedu,
 Spre ea se rapedu,
 Petrea mi-i opresce,
 Si mi li sioptesce:

„Stati voinici, nu beti!
 „Stati ca sê vedeti,
 „Cum voiu s'ó descantu,
 „S'ó binecuentu!“

Si putínu se pléca,
 Vîra man'a 'n téca,
 Sabí'a si-o scóte,
 Taie câtu ce póte,
 Spinteca 'n fantana
 Ap'a rece lina;
 Ap'a se rosiesce,
 Si-apoi se 'nnegresce,
 Sange mi se face,

Sange se preface,
 Carne uritiósa,
 Maruntái si ósa. —
 Petrea dîce: „Frati!

„Fratîori barbati!
 „Éta ce pecatu,
 „Vi s'ar fi 'ntemplatu!
 „Câ-ci ati fi beutu
 „Sange prefacutu
 „Intr'o apa lina,
 „Apa de fantana,
 „Apa otravita,
 „Ap'afurisita.
 „Asta este, dieu!
 „Pe noroculu mieu!
 „Sóti'a unui smeú,
 „Ce l'am ucisu eu.“

„Astfeliu li vorbesce,
 Si-apoi ér' pornesce
 Petrea si cu-ai sei
 Fartati voinicei,
 Si-ajungandu pe-o vale,
 Afla langa cale,
 Af' unu pèru domnescu,
 Pèru imperatescu,
 Incarcatu de pere,
 Sufletulu cum cere,
 Candu este 'nsielatu
 Si neadapatu.
 Ai lui Petrea frati
 Arsi, insetosiati,
 Pèrulu cum-'lu vedu,
 La pèru se rapedu.
 Petrea mi-i opresce,
 Si-astfeliu li sioptesce:
 „Dragiloru mei frati
 „Stati si nu gustati,
 „Câ-ci voiu sê 'lu descantu,
 „Sê-'lu binecuentu!“

Si putínu se pléca,
 Vîra mân'a 'n téca,
 Sabí'a si-o scóte,
 Taie câtu ce póte,
 Taie si darima
 Ramuri, craci, trupina,
 Pèrulu se 'ndoesce,
 Si mi se rosiesce,
 Vêrsa sange reu,
 Sange grosu de smeú.
 Cade, se desface,
 Si mi se preface
 Intr'o urîtiune,
 Trupu de mortatiune.

Petrea catra frati:
 „Voinicei barbati!

„Et'-am isbutitu,
 „Si-am mai biruitu
 „Dóue din smeóice
 „Animi de sierpóice;
 „Dar' ve spunu, sê sciti,
 „Fratîori iubiti,
 „Cume'acestu resboiu
 „Inceputu de noi,
 „Cestu resboiu cumplitu
 „Inca nu-e gatitu;
 „Câ-ci inc'ó craiésa,
 „Cea mai spaimentósa,
 „Am s'ó socotescu,
 „Ca s'ó biruescu.
 „Deci eu voiu plecá,
 „Si m'oiu departá,
 „Ca sê cercu prin tieri,
 „Sê cercu pintre mâri,
 „Sê dau de Stanelu,
 „Mesceru de otielu;
 „Si cu densu-apoi,
 „Voiu porní 'n resboiu
 „Asupra smeóicei,
 „Asupra sierpóicei;
 „Câ-ci numai cu-acelu
 „Mesceru de otielu,
 „Voiu sê potu invinge,
 „Voiu secá, voiu stînge
 „Cuibulu de varvaru,
 „De peste hotaru.
 „Ér' voi fratii mei
 „Scumpi si voinicei!
 „Duceti de la mine
 „Veste totu de bine,
 „La 'mperatu-a casa,
 „Si la 'mperatésa!
 „Si li spuneti voi,
 „C'oiu vení 'nnapoi,
 „Si-oiu vení curendu
 „Lupt'a dobandindu;
 „Si ne-omu bucurá,
 „Si ne-omu desfetá
 „Intr'o dí cu sóre,
 „Dí de serbatóre . . .

Astfeliu cum vorbescu,
 Cum se svatuescu
 Fratii intre sine,
 Éta césulu vine,
 Césulu de pornire
 Si de despartîre;
 Deci se 'mbratîsiéza
 Si se departéza . . .
 Petrea se preface,
 Si din omu se face
 Pasere ghibace,

Ce sbóra si tace;
 Ér' cei voiniceoi,
 Doi fartati ai sei,
 Caili-si infrînéza,
 Pe cai s'avéntéza,
 Si pléc' amendoi
 Catra cas' apoi.
 Si la 'mperatîa,
 Sciri de bucurîa
 Ducu de pre campîa,
 Campu de batalîa.

XIV.

Petrea colindéza,
 Cércă, cercetéza,
 Tieri, cetâti si sate,
 Locuri necalcate;
 Si de multe ori,
 Chipu de caletoriu,
 Fati'a sa primesce,
 Si caletoresce.
 Si déca 'ntalnesce,
 Déca-i se ivesce,
 De 'nnaintea sa
 Unu voinicu ce-vá,
 Mi ti-lu iscodesce,
 Mi ti-lu ispitesce,
 Si de-e omu de tréba,
 Petrea mi-lu intréba:

„Unde locuesce,
 „Pe unde traesce
 „Mescerulu Stanelu,
 „Mesceru de otielu.“
 Éra déca vede,
 Éra déca crede,
 Că-e omu de nimica,
 Cu anima mica,
 Petrea nu-lu intréba,
 Si nu-si face tréba.
 Si din toti pe câti
 Voinici rateciti,
 Petrea-i ispitesce,
 Si mi-i iscodesce.
 Nime nu-i vestesce,
 Unde vietuesce
 Mescerulu Stanelu,
 Mesceru de otielu.
 Astfeliu pribegesce,
 Ambla, se isbesce,
 Codri resfirati,
 Campi si lungi si lati,
 Munti cu piscuri albe,
 Plaiuri verdi si dalbe,
 Si 'n sfîrsitu ajunge
 La unu riu, ce curge

De pe-unu delu in josu,
 Riuletii frumosu;
 Si pe-o movilitia
 Vede-o casulitia,
 Si cum o diaresce,
 Cata ea pasiesce,
 Si la ea strabate
 Si la usia bate;
 Dar' pe-o ferestuica,
 Glasu de nevestuica
 Dulce la sioptire,
 Gingasiu si subtîre
 Catra Petrea díce:

„O strainu voinice!
 „Spune-mi cine esti?
 „Spune-mi ce voesci?
 „De esti omu din lume,
 „Spune-mi alu teu nume!
 „Si te voi lasá
 „In chili'a mea;
 „Ér' de esti naluca
 „Naib'a se te duca,
 „Duca-te 'n pustii,
 „Ca se nu mai vii!“

Petrea se petruude
 Si-astfeliu-i raspunde:
 „Eu sum omu din lume,
 „Petrea-e alu meu nume,
 „Petrea celu vestitu
 „Voinicelu cumplitu!“

Astfeliu cum vorbesce,
 Usi'a schîrtiesce,
 Se deschide 'ndata,
 Ese si-i s'aréta,
 De 'nnaintea sa
 Sfant'a Miercurea.
 Si-lu primesce 'n casa,
 Si-i pune pe mésa:
 Azima de grau,
 Pesce de periu,
 Apa de isvoru,
 Fragi de crengusioru.

Si mi-lu ospetéza,
 Si-lu indestuléza.
 Petrea multiemesce,
 Si-astfeliu mi-i vorbesce:

„Miercure curata,
 „Binecuventata,
 „Santa de trei ori,
 „Ce pe caletori
 „I feresci de rele,
 „Si de patimi grele!
 „Nu scii tu cumu-vá,
 „Nu scii draga mea.
 „Unde este óre

„Mescerulu celu mare,
 „Mescerulu Stanelu,
 „Mesceru de otielu?“
 Miercurea mi-i díce:
 „Voinicelu, voinice!
 „Nu-i cunosc pe lume
 „Tier'a si-alu seu nume.
 „Dara-ti spunu, sê cati,
 „Ca sê mi te-abati,
 „Déca poti cum-vá,
 „Pe la maica-mea,
 „Pe la sant'a Joi
 „Din codrulu Osoiu,
 „Ea te va primí,
 „Si te-a omení,
 „Si de-a sci cum-vá,
 „I-ti va spune ea!“

Petrea i se 'nchina
 Cu plecare lina,
 Si mi s'avéntéza,
 Si se departéza.

XV.

Diu'a se strecóra,
 Sórele cobóra,
 Sér'a amurgesce,
 Petrea se grabesce,
 Pana ce diaresce,
 Pana ce gasesce:
 Mandr'a casulîa,
 Ca vieti'a de via,
 Susu pe-unu plaiu intins
 De verdétia 'ncinsu,
 Susu pe-unu plaiu taiatu
 De-unu riuti curatu,
 Plinu de pomi si flori,
 Plinu de flori si diori.
 Si se mai opresce,
 Si mai hodinesce,
 De sudori se sterge,
 La casutia merge,
 Merge si s'abate,
 Si la usia bate.
 Ér' din casa suna
 Glasu de vórba buna,
 Glasu de vórba lina,
 De mama betrana:

„Feciorasiu voinice!
 „Ce cati tu pe-aice?
 „Spune-mi ce voesci?
 „Spune-mi cine esti?
 „De esti omu din lume,
 „Spune-mi alu teu nume!

(Va urmá.)

Ce e nou ?

*** (*Diel'a Ungariei.*) In siedinti'a din sambet'a trecuta se ceti adres'a si se primi. Cu ocaziunea asta deputatul serbu Stratimiroviciu faci propunerea, ca in locu de „magyar nemzet“ (natiunea magiara) sê se puna „natiunile tierei.“ In privinti'a acêsta escandu-se o disputa infocata, dlu Gozdsu pasî ca midilocitoriu, pofindu ca in locu de „magyar nemzet“ sê se dica „hazánk“ (patri'a nostra), si la acêsta se invoî si dlu Stratimiroviciu. Dar propunerea asta nu se primi si in fine remase testulu originalu: „magyar nemzet.“ La desbatere dintre deputatii romani luara parte dd. Gozdsu, Ioane Popoviciu Deseanu, dr. Alesandru Mocioni, Sig. Popu, Sig. Borlea, Vladu, Hodosiu; — pentru testulu originalu: „magyar nemzet“ votara dr. Mihali si Sig. Popu (redactorulu de acuma alu „Concordiei.“) — Acêsta adresa mercuri fu primita si in cas'a de susu. Apoi se alese o deputatiune ca sê o duca la tron. Pana in 3. jan. nu se va tienê siedintia.

*** (*Ministrulu esterneloru*) br. Beust impreuna cu cancelariulu Ungariei de câte-va dîle petrecu in Pesta.

*** (*La Gherla*) prin staruinti'a marinimosa a Ilustr. S. dlui episcopu dr. Vancia se infiintiã o tipografia romana. A si esîtu unu cerculariu tiparitu in tipografi'a noua. Chiar acuma cetimu in o fôia magiara, câ siematismulu se va tipari in doue limbe, adeca romanesce si latinesce. De ce ?

*** (*Asociatiunea din Bucovina*) va tienê adunarea sa genela la 11/23 januariu 1867 in Cernauti in sala magistratului pe la diece ôre inainte de média-dî.

*** (*Necrologu.*) Demetriu Ionescu, secretariu la cancelari'a de curte a Ungariei, ablegatu dietalu, in numele seu si a minoreniloru sei fii Georgina, Petru, Laura, Paulu si Maria, — insciintiêza cu anima dure-rosa mórtea iubitei sale sôtie, respective a dulcei loru mame, Luisa, repausata in 15 decemvre n. la 7 ôre sér'a, in alu 40 anu alu vietiei si 18 alu fericeitei casatorii. Fia-i tierin'a usióra ! Viena, 17 dec. 1866.

*** (*In siedinti'a de mercuri*) a casei deputatiloru presiedintele a insciintiatu, câ unu ablegatu din Ardealu parintele vicariu din Naseudu Grigoriu Mosil asîdere si-a tramisu credentiunalele la dieta.

*** (*Din Halmagiu*) ni se scrie, câ acolo s'a infiintiã o casina romana. Corespundintele nostru mai adauge cu multa mirare, câ statutele acelei casine sunt compuse in limb'a magiara.

Literatura si arte.

*** (*La Naseudu*) va esî de la anulu nou o scriere pedagogica sub redactiunea domniloru Cosma Anca, Maximu Popu, Basiliu Petri. Intreprinderea acêsta va portá titlulu: „Magasinu pedagogicu“, si in fia-care anu voru apare diece brosiure. Pretiulu 3 fl pe anu.

*** (*Compani'a dramatica*) din Bucuresci anuncia pe finea lui decemvre representarea operetei: „Orfeu in infernu.“ Candu vomu audî acuma si de reprezentarea unei drame nationale ?

Gâcitura de siacu.

De Vasiliu Vasiu.

pa-	pe	sa-	ru-	Dormi	tulu	riulu	punu
nó-	vediu	pe	bu-	ce-	sa-	sa	meu.
Si	tulu	s'o	nori;	ta-	Zam-	Sê	es-
mai	mi-	eu,	tî-	dî'a-ti	ra	res-	mó-
teu	ó-	Ér'	ta	fi-	gra-	te	sa
lu-	ci'a	de	a-	fa-	cu.	fru-	la
flori.	tu	sa	tre-	co-	cea	ró-	Nóp-
Fa-	ce	Esi,	dul-	mo-	tea	pi-	mea

Se pôte deslegá dupa saritur'a calului.

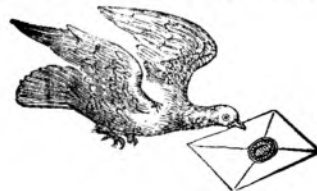
Deslegarea gâciturei de siacu din nr. 40;

Omu, calu, chiar furnica, câte finti sunt,
Tôte facu o trêba aici pe pamentu,
Cine stâ din lucru numai decâtu pier
Viernii facu metasa, albinele miere.

C. Boliacu.

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domniórele: Emilia Munteanu, Maria Popescu, Ana Florianu, Emilia Popoviciu, Amalia Ardeleanu si de la domnii Alesandru Munteanu, Nicolau Popoviciu, Simeonu Petrescu, Iosifu Abrudanu.

POSTA REDACTIUNEI.

Lugosiu. Rdís d. G. P. Multiamita pentru articolulu tramisu, so va publicá indata-ce ni va iertá loculu.

Clusiu. J. B. Ce sê facemu noi cu portretulu unui episcopu rusu ?

Gherla. Amicului T. M. Proverbele au sositu, nu ni-ai poté tramite si nesce datine poporale ?

Indreptari. In nrulu trecut pe pag. 488 colon'a antiãia, sírulu 23 dupa cuvintulu „care“ a ramasu afara: „ori din reulu gustu“, — ér in „Ce e nou ?“ la Ateneulu rom. in locu de „preoti“ sê se cetésca „poeti.“

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

S'a tiparitu in Pest'a 1866. prin Alesandru Kocsi (in tipografi'a lui Érkövi, Galgóczy si Kocsi.) Piatî'a de pesci Nr. 9.